

[\(/\)](#)

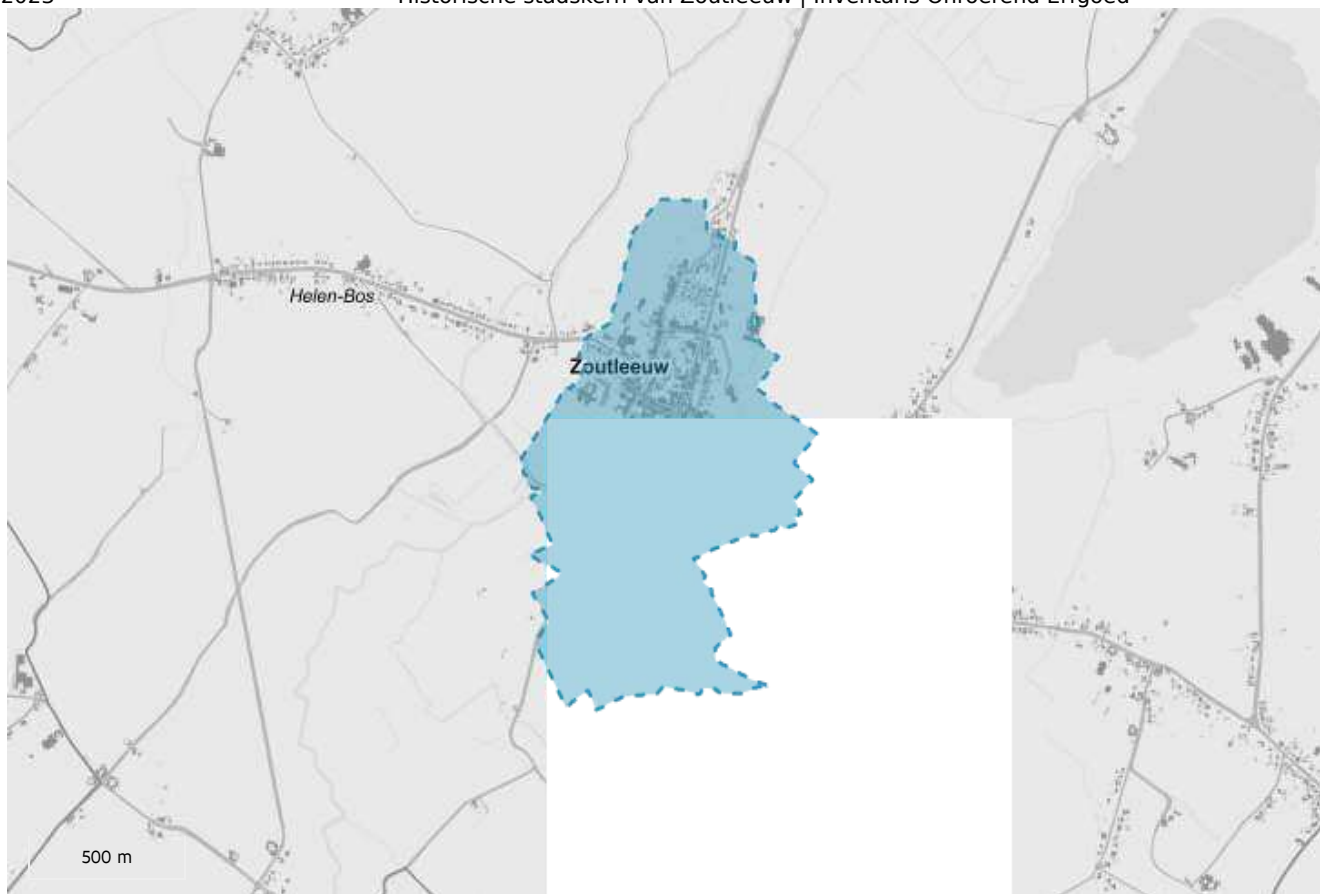
Inventaris

[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

VASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONE

Historische stadskern van Zoutleeuw

Vastgestelde archeologische zone van 19-02-2016 tot heden**ID:** 11932   **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11932>

Besluiten

Historische stadskern Zoutleeuw (<https://id.erfgoed.net/besluiten/5928>)

vaststellingsbesluiten: 19-02-2016 ID: 5928

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van vaststellingen vind je op [onze website](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling) (<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling>).

Alternatieve namen

Leau

Provincie

Vlaams-Brabant

Gemeente

Zoutleeuw

Deelgemeente

Zoutleeuw

Straat

Onbepaald

Locatie

Zoutleeuw (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

962 472m²

Typologie: stadsomwallingen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: middeleeuwen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Aanduiding van Is de vaststelling van

Historische stadskern van Zoutleeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140044>)

Zoutleeuw (Zoutleeuw)

Deze zone omvat de historische stadskern van Zoutleeuw.

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? [Meld het ons via het contactformulier \(/contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11932\).](#)

Vlaanderen
verbeelding werkt

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door [het agentschap Onroerend Erfgoed](#)
(<https://www.onroenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie))

[\(/\)](#)

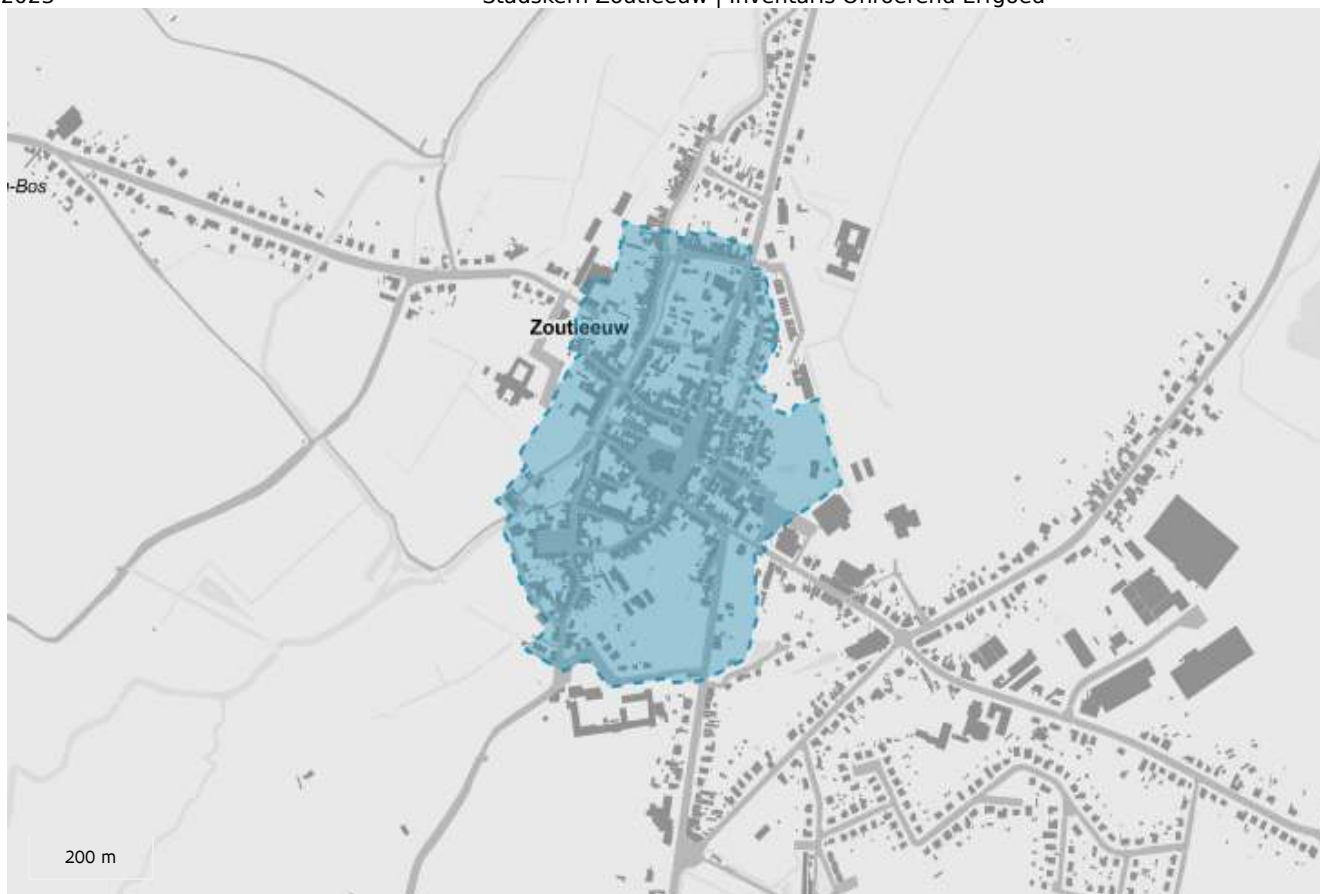
Inventaris

[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

VASTGESTELD BOUWKUNDIG ERFGOED

Stadskern Zoutleeuw

Vastgesteld bouwkundig erfgoed van 08-10-2021 tot heden**ID:** 120578   **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/120578>

Besluiten

Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Vlaams-Brabant
(<https://id.erfgoed.net/besluiten/14867>)

schrappingsbesluiten, vaststellingsbesluiten: 22-09-2021 ID: 14867

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van vaststellingen vind je op onze website
(<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling>).

Provincie
Vlaams-Brabant

Gemeente
Zoutleeuw

Deelgemeente
Zoutleeuw

Straat

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vleesstraat

Locatie

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vleesstraat (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

268 544m²

Typologie: openbare pleinen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/347>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Beschrijving

De historische stadskern van Zoutleeuw, met bewaard middeleeuws stratenpatroon, getypeerd door de ligging aan de Kleine Gete. Door de stadsbrand van 1713 dateren de meeste woningen van na die periode, met enkele bewaarde oudere gebouwen.

Waarden

ruimtelijk-structurerende waarde

-

historische waarde

-

Aanduiding van Is de vaststelling van

Stadskern Zoutleeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302465>)

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats,

Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vlesstraat (Zoutleeuw)

De historische stadskern van Zoutleeuw, met bewaard middeleeuws stratenpatroon, getypeerd door de ligging aan de Kleine Gete. Door de stadsbrand van 1713 dateren de meeste woningen van na die periode, met enkele bewaarde oudere gebouwen.

Is de omvattende vaststelling van

Arduinen pomp van 1762

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43130>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Arduinen pomp in classicistische stijl.

Boerenburgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43152>)

Bogaerdenstraat 2, 2A (Zoutleeuw)

Aan de straat gelegen boerenburgerhuis uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Boerenhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43164>)

Sint-Truidensestraat 6 (Zoutleeuw)

Boerenhuis in bak- en zandsteenbouw, twee verdiepingen met inrijpoort, uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43163>)

Schipstraat 3 (Zoutleeuw)

Woonhuis uit einde 18de of begin 19de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43145>

Begijnhofstraat 5 (Zoutleeuw)

Woning met twee verdiepingen, baksteenbouw met gebruik van zandsteen, uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43144>

Begijnhofstraat 3 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen rijhuis van twee verdiepingen, uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43143>

Begijnhofstraat 1 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen woning van twee verdiepingen, uit het vierde kwart van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43142>

Grote Markt 29 (Zoutleeuw)

Burgerhuis van twee verdiepingen hoog, met classicistische inslag, daterend uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43136>)

Grote Markt 18-19 (Zoutleeuw)

Vroeger slechts één huis in traditionele bak- en zandsteenstijl. Twee verdiepingen afgedekt met een zadeldak; zijmuren voorzien van schouderstukken.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43132>)

Grote Markt 3 (Zoutleeuw)

Burgerhuis met kern uit de 18de eeuw, verbouwd en voorzien van een nieuwe voorgevel tijdens de 19de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43131>)

Grote Markt 1 (Zoutleeuw)

Twee verdiepingen hoog gebouw afgedekt met zadeldak, uit einde 18de eeuw maar vermoedelijk aangepast gedurende de 19de eeuw.

Burgerhuis De Rode Leeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43134>)

Grote Markt 12 (Zoutleeuw)

Dwarshuis met trapgevel met drie verdiepingen, in traditionele stijl uit de 17de eeuw of 16de eeuw.

Burgerhuis gedateerd 1599

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43137>)

Grote Markt 20 (Zoutleeuw)

Traditioneel bak- en zandstenen woning met plint in grote breuksteen, volledig aangepast in 1763.

Burgerhuis met poortgebouw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43146>)

Begijnhofstraat 6, 6A (Zoutleeuw)

Enkelhuis in bak- en zandsteenbouw met twee verdiepingen, uit de tweede helft van de 18de eeuw, poortgebouwtje met korfbooginrijpoort.

Burgerhuis Spiegelhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43139>)

Grote Markt 23 (Zoutleeuw)

Merkwaardig renaissancegebouw opgetrokken uit bak- en zandsteen, voorheen gedateerd 157(1) door middel van muurankers in geveltop.

Burgerhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43138>)

Grote Markt 21-22 (Zoutleeuw)

Twee woningen met twee verdiepingen in bak- en zandsteenbouw, voorgevel uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Gasthuis van de grauwezusters

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200156>)

Prins Leopoldplaats 3 (Zoutleeuw)

Neoclassicistisch complex door F. Drossart ontworpen in 1846, een 13 traveeën brede straatvleugel met twee kortere dwarsvleugels die een vierkante binnentuin begrenzen.

Gesloten hoeve

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200023>)

Bogaerdenstraat 4 (Zoutleeuw)

Wit en grijs geschilderde gesloten vierkantshoeve uit het derde kwart van de 18e eeuw, in het begin van de Bogaardenstraat, genoemd naar het verdwenen klooster.

Hoekhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43148>)

Begijnhofstraat 20 (Zoutleeuw)

Hoekhuis, voorgevel volledig verbouwd in de 20ste eeuw, 18de-eeuwse achtergevel met zonnwijzer bewaard.

Lakenhalle

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43128>)

Grote Markt 11 (Zoutleeuw)

In zijn huidige vorm ruim gotisch langsgebouw met twee verdiepingen, steil zadeldak en zijtrapgevel, uit het tweede kwart van de 14de eeuw.

Parochiekerk Sint-Leonardus

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43127>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Fraai gotisch geheel met gevel met twee torens, de werken werden aangevat rond 1231.

Pastorie Sint-Leonardusparochie

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200201>)

Grote Markt 2 (Zoutleeuw)

Imposante half vrijstaande neoclassicistische pastorie, opgetrokken in 1840.

Poortgebouw van de Scholierenhoeve

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200994>)

Tiensestraat 26 (Zoutleeuw)

Bakstenen volume met twee bouwlagen onder mansardedak met kleine dakkapel, blauwe hardstenen korfboogpoort waarboven een breed rondboogvenster.

Refugium der Ridders van Malta

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43155>)

Ridderstraat 1 (Zoutleeuw)

Dubbelhuis met twee verdiepingen, baksteenbouw verlevendigd met arduin en sokkel van kwartsiet-breuksteen, gedagtekend 1786.

Rijhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43157>)

Ridderstraat 14 (Zoutleeuw)

Rijhuis uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Rechthoekige vensters met vlakke, zandstenen omlijstingen gemarkeerd door een uitstekende sluitsteen. Latere wijzigingen.

Rondbooginrijpoort

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43161>)

Ridderstraat 35 (Zoutleeuw)

Rondbooginrijpoort met zandstenen omlijsting en geprofileerde druiplijst uit 17de-18de eeuw.

Stadhuis van Zoutleeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43129>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Eerste gotisch stadhuis uit 1359, ingebouwd tussen het broodhuis en de Sint-Truidenpoort.

Stadswoning

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43147>)

Begijnhofstraat 8 (Zoutleeuw)

Woning met twee verdiepingen en zijtrapgevels uit de 17de eeuw.

Stadswoningen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43135>)

Grote Markt 15-16, 17 (Zoutleeuw)

Oorspronkelijk één huis, heden onderverdeeld in drie woningen en grondig gewijzigd.

Stal van het Bethaniaklooster

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200159>)

Stationsstraat zonder nummer (Zoutleeuw)

Bij het binnenkomen van de stad, aan de linkerkant van de Stationsstraat, bevindt zich het enige overblijfsel van het voormalige Bethaniaklooster in de vorm van een 18-eeuwse stalvleugel.

Steekboogdeur

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43150>)

Begijnhofstraat 24 (Zoutleeuw)

Steekboogdeur uit de tweede helft van de 18de eeuw voorzien van een vlakke omlijsting van zandsteen met weinig uitstekende en door middel van ijzeren ankers bevestigde sluitsteen.

Traditioneel woonhuis uit de 17de eeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43158>)

Ridderstraat 16 (Zoutleeuw)

Langshuis met twee verdiepingen in traditionele bak- en zandsteenstijl (17de eeuw). Wigvormig ontlastingssysteem en geprofileerde, doorlopende waterlijst boven de voormalige kruisvensters van de bovenverdieping.

Villa Arnauts met tuin

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302575>)

Stationsstraat 1 (Zoutleeuw)

In 1876 gebouwde neo-Vlaamserenaissance villa, naar ontwerp van architect Louis Van Arenbergh, aan de steenweg naar Dormaal en de voormalige spoorlijn Tienen - Tongeren. De villa wordt omgeven door een landschappelijk park van 77,5 are, oorspronkelijk 70 are, met een tot vijver omgevormd gedeelte van de buitengracht van de oude stadsvest. Achter in de tuin, tegen de muur aan de Sint-Truidensesteenweg bevindt zich een koetshuis met aanpalende paardenstal.

Villa Fineau en stadstoren met park

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134244>)

Vincent Betsstraat 15 (Zoutleeuw)

Villa, in 1889 gebouwd door notaris Gustave Fineau aan de oostrand van de stad. De bijhorende conciërgewoning is opgetrokken op de muurresten van de 'Kruittoren', de enige stadstoren van de rond 1330 gebouwde stadomwalling waarvan bovengrondse resten bewaard bleven. Omgeven door landschappelijk park met vijvertje, circa 1,5 hectare; sinds 1976 openbaar park.

Villa Van Goidtsnoven met park

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134242>)

Stationsstraat 7 (Zoutleeuw)

Villa met koetshuis, gebouwd in 1879 door notaris Willem Van Goidtsnoven. De sobere architectuur van de villa contrasteert met het speelse karakter van koetshuis, met onder meer een polygonaal torentje met leien spits en een open onderbouw. Omgeven door landschappelijk park van oorspronkelijk 1 hectare 22 are, nadien verkleind tot 94 are, een tot vijver omgevormd gedeelte van de buitengracht van de oude stadsvest; goed bewaard geheel met enkele zeldzame bomen.

Woonhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43159>

Ridderstraat 22-24 (Zoutleeuw)

Voormalig dwarshuis of gedeelte van complex huis(?) uit de 17de-18de eeuw. Latere wijzigingen.

Woonhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43156>

Ridderstraat 12 (Zoutleeuw)

Enkelhuis uit de 18de eeuw, voorgevel gewijzigd en bepleisterd omtrent einde 19de of begin 20ste eeuw.

Woonhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43151>

Begijnhofstraat 25 (Zoutleeuw)

Woonhuis met 18de-eeuwse voorgevel met rechthoekige deur met vlakke zandstenen omlijsting.

Woonhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43140>

Achter de Kapel 3, Grote Markt 25 (Zoutleeuw)

Woonhuis afgedekt met zadeldak, zijpuntgevel voorzien van schouderstukken, muurvlechtingen en drie oculi, uit de 18de eeuw.

Woonhuis van 1635

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43149>

Begijnhofstraat 21-22 (Zoutleeuw)

Gedateerd door middel van muurankers, volledig gewijzigde voorgevelordonnantie.

Woonhuis van 1676

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43141>)

Grote Markt 28 (Zoutleeuw)

Gedateerd 1676 boven aan de gevel (opnieuw gebruikte gevelsteen?).

Woonhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43133>)

Grote Markt 5-6, 7 (Zoutleeuw)

Woonhuizen uit de 18de eeuw die latere verbouwingen en aanpassingen ondergaan hebben.

Beheerder fiche: Agentschap Onroerend Erfgoed

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? [Meld het ons via het contactformulier \(/contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/120578\).](#)

Vlaanderen
verbeelding werkt

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie))

[\(/\)](#)

Inventaris

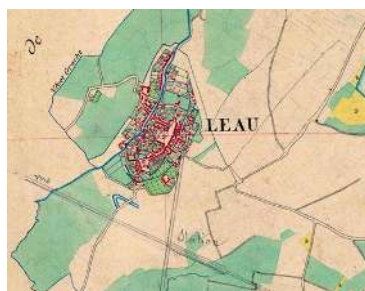
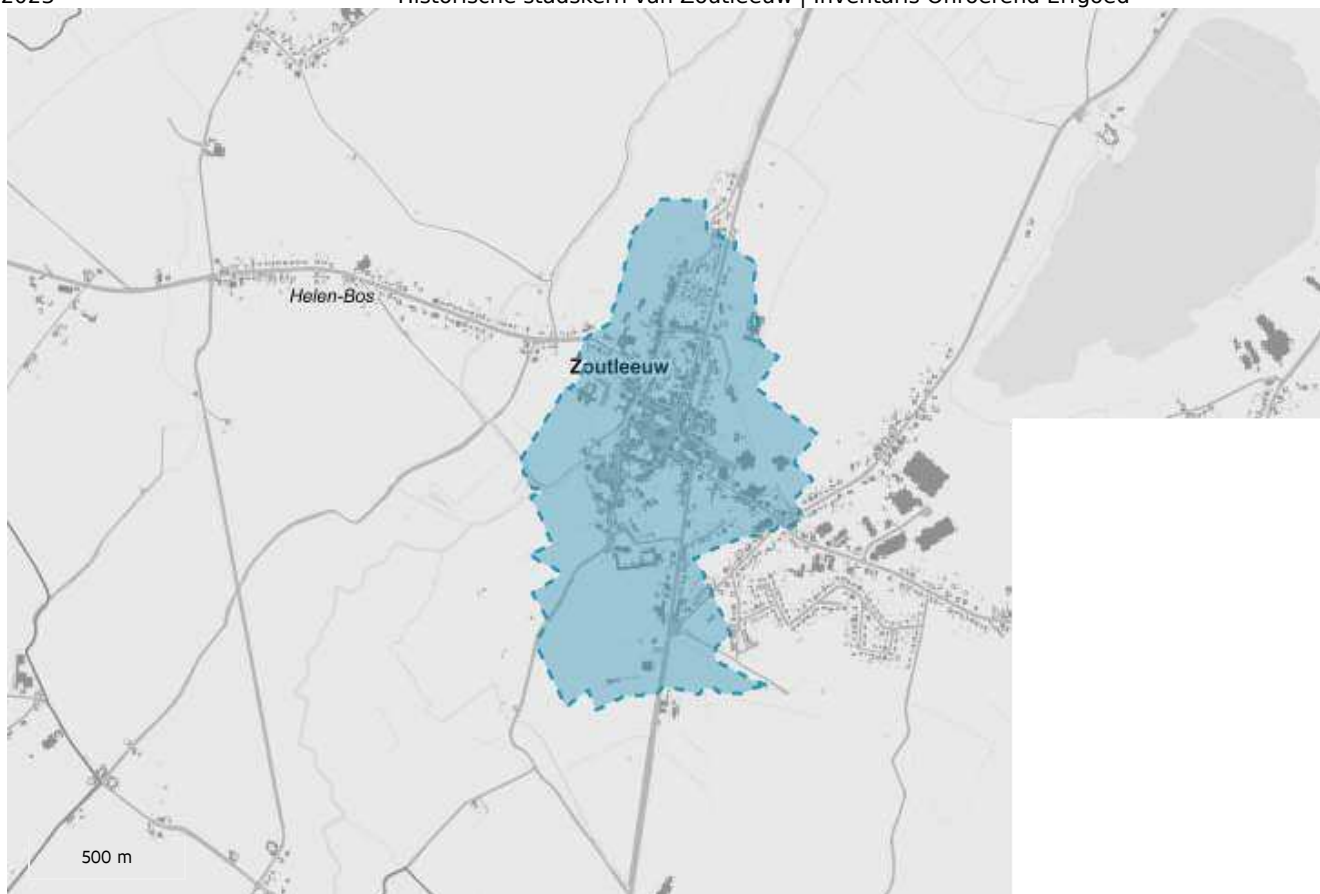
[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

ERFGOEDOBJECT

Historische stadskern van Zoutleeuw

archeologisch geheel

ID: 140044 **URI:** <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140044>

Juridische gevolgen

- is aangeduid als vastgestelde archeologische zone Historische stadskern van Zoutleeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11932>)
Deze vaststelling is geldig sinds 19-02-2016

Alternatieve namen

Leau

Provincie

Vlaams-Brabant

Gemeente

Zoutleeuw

Deelgemeente

Zoutleeuw

Straat

Onbepaald

Locatie

Zoutleeuw (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

962 472m²

Fysieke status

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Typologie: stadsomwallingen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: middeleeuwen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

AZ-project historische stadskernen (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1145>)
(bureauonderzoek, : inventarisatie: van 2010 tot 2014)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De stad Zoutleeuw, ongeveer 60 km ten oosten van Brussel, ligt in de provincie Vlaams-Brabant, arrondissement Leuven, en grenst in het oosten aan de provincie Limburg. De stad ligt op de grens van het Hageland en Vochtig en Droog Haspengouw. De gronden rond de stad worden vooral gekenmerkt door vochtige (zand)leemgronden. De Kleine Gete die door Zoutleeuw loopt, vormt de fysieke grens tussen het Hageland in het westen en Haspengouw in het oosten. Op het gewestplan staat de binnenkern van Zoutleeuw aangeduid als 'woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde', de ruimere stadsomgeving met Stationswijk als 'woongebied', de buitenste schil als 'landschappelijk waardevol agrarisch gebied', de IJzerenweg als 'parkgebied' en de sporthal Ter Wallen als 'gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en algemeen nut'. De historische stadskern ligt volledig binnen de ankerplaats Valleien van Grote en Kleine Gete tussen Grimde, Budingen en Dormaal'.

Archeologische nota

Het eerste Zoutleeuw zou een pre-Romeinse nederzetting in het gehucht Kastel geweest zijn. Kastel zou afgeleid zijn van het Latijnse *castellum*, dat versterking betekent. De eerste vermelding dateert uit 1213 (Kempeneers 2003). Archeologisch onderzoek in 1992 toonde aan dat de feodale motteheuvel in Kastel (*Castelbergh* in 1330) minstens terug gaat tot de 12de eeuw, maar vondsten in en om de motte wezen op menselijke activiteit in de prehistorie, ijzertijd en Romeinse periode. De bewoning op de motteheuvel verdween al in de 14de eeuw. Het is niet geweten welke lokale heer de motte bewoonde (Verbeek 1993a; Verbeek 1993b; Verbeek 1994). Of de *Castelbergh* de eerste, kortstondige kern van Zoutleeuw vormde, staat nog ter discussie (*infra*). Bij de kanalisering van de Kleine Gete in 1994-1996 werden in de opvulling grote hoeveelheden laatmiddeleeuws en vroegmodern afval aangetroffen. Archeologen onderzochten restanten van de eerste en tweede stadsomwalling en verwierven meer inzicht in de constructie en het uitzicht van de ingeplante verdedigingstorens (Opsteyn 1996). Ook bij het archeologisch onderzoek uitgevoerd tijdens de studieopdracht 'Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse Citadell' en de archeologische vooronderzoeken bij "Aen Den Hoorn" en "De Vesten" werden talrijke restanten van de middeleeuwse omwallingen en de 17de-eeuwse vestengordel annex citadell gedocumenteerd (Ryssaert e.a. 2013; Vander Ginst e.a. 2013; Hazen 2014).

De oudst overgeleverde vorm van Zoutleeuw stamt uit 980 en luidt *Leuua* (Gysseling 1960). Dit komt uit het Germaans *hlaiwa*. *Hlaiwa* of Leeuw betekent "bij de (graf)heuvels". Dit toponiem is van vroegmiddeleeuwse oorsprong. De tot heden oudst gevonden vorm met 'zout' dateert van 1533. In dit jaar werd Guilelmus van Ottenborch van Soutleu ingeschreven aan de universiteit te Leuven. De betekenis van de term 'Zout' is onzeker: misschien bestaat er een verband met de taks op zout die Zoutleeuw mocht heffen en dat druk verhandeld werd in de stad. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat het een afleiding is van 'solde', soldij, een verwijzing naar de soldeniers van het aanzienlijke garnizoen dat in de 16de eeuw in Leeuw was gelegerd (Kempeneers 2003).

Algemeen neemt men aan dat er vanaf de 10de eeuw in de regio Zoutleeuw een aantal gelijkaardige, zogenaamde primitieve bewoningskernen bestonden waarbij twee gehuchten opvielen (Ryssaert e.a. 2013). Het gehucht Ophem door de vroege aanwezigheid van de Sint-Sulpitiuskapel, de eerste parochiekerk van Leeuw (vermoedelijk 7de eeuw), en het gehucht Dalhem aan de Kleine Gete aangezien daaruit het latere Zoutleeuw zou groeien. In de directe nabijheid situeren zich nog twee gehuchten die het vermelden waard zijn. Het gehucht Uithem met de Sint-Janskapel en het gehucht Kastel met de motte op de Kastelberg. Ophem, Dalhem en Uithem zijn namen met een *hem*-suffix wat duidt op de plaats die bewoond wordt door een groep van personen, met elkaar verbonden door een familie- of dienstverband. Zulke plaatsnamen kennen hun oorsprong in de 6de tot 8ste eeuw. Het *patrocinium* Sint-Sulpitius verwijst naar de vroegmiddeleeuwse bisschop Sulpitius II Pius (ook de Goede of de Vrome) van Bourges (Frankrijk; † 647).

Vanaf de volle middeleeuwen zijn er heel wat archivalische en literaire bronnen over Zoutleeuw. Dit is niet verrassend aangezien de nederzetting een belangrijke schakel bleek in de geo- en handelspolitiek van de graven van Leuven en later de hertogen van Brabant tegen de prins-bisschop van Luik (Ryssaert e.a. 2013). De heerlijkheid Leeuw werd in de 11de eeuw door de graven van Leuven verworven. Het historische belang van Zoutleeuw vertaalde zich in een aantal verwezenlijkingen die nu nog steeds gedeeltelijk bewaard zijn in het stadswefsel, de percelering en de hoge concentratie monumentale resten. In de vroege 12de eeuw (1100-1133) kreeg de stad zijn eerste omwalling, op initiatief van de graven van Leuven. Deze eerste omwalling beperkte zich tot het gehucht Dalhem. In de loop van de 12de eeuw bleek Dalhem de andere kernen te overschaduwden. De aanleg van een omwalling omheen het gehucht suggereert dat Dalhem al druk

werd bewoond. Uit de historische bronnen blijkt bovendien duidelijk dat de textielindustrie en handelsactiviteiten zich ontplooiden ten laatste in de 12de eeuw. Dalhem profiteerde mogelijk van een betere ligging aan de Kleine Gete en werd zo de kern van de latere stad Zoutleeuw. De Kleine Gete speelde immers een belangrijke rol in de ontwikkeling van de stad. Zeker in 1213 was de Kleine Gete bevaarbaar gemaakt. Dit blijkt uit een oorkonde van hertog Hendrik I waarin werd bepaald dat goederen vervoerd over de rivier voorbij Halen enkel in Zoutleeuw gelost en verkocht mochten worden. Ook zou er tot zeker in de 13de eeuw een aanlegplaats voor schepen gelegen hebben. In een bron uit de 14de eeuw werd letterlijk een haven vermeld. Zoutleeuw werd de meest landinwaarts gelegen haven van het Scheldebekken. Het was de eerste inscheepmogelijkheid om het handelsverkeer over land van het Rijnland naar de Noordzee te brengen, met andere woorden dé schakel van Oost naar West. De lakenhandel floreerde. Het Leeuwse laken werd bijvoorbeeld in het hele Maas- en Rijnland, Frankrijk en Engeland verhandeld (Ryssaert e.a. 2013). Over de bouw en het uitzicht van de omwalling bevatten de bronnen nauwelijks informatie. De binnenste omwalling was waarschijnlijk ongeveer 1.500 m lang. Toegang tot de stad kreeg men via vijf poorten. Tussen de poorten werd de omwalling versterkt door minstens twaalf torens. Het kunnen er ook meer geweest zijn, want in de 16de eeuw – wanneer de kaart van Deventer werd opgetekend – was al een gedeelte van de binnenste omwalling afgebroken. Wellicht was deze muur al in natuur- en ijzerzandsteen opgebouwd. Over de volledige lengte was een waterdragende gracht gegraven. De exacte breedte van deze gracht is niet bekend. Het huidige stratenpatroon in de stadskern herinnert nog aan deze eerste omwalling, maar is vooral goed bewaard aan de zuidelijke en westelijke zijde van de stad. Resten van de eerste omwalling zijn fysiek bewaard op de hoek van de Grote Markt en V. Betsstraat (Vandenberghé 1980). Aan de zuidkant valt op dat het tracé van de omwalling zich situeert ter hoogte van braakliggende percelen. De westelijke zone is geïntegreerd in de tweede stadsomwalling (*infra*).

In 1236 werd de parochiekerk overgedragen van de Sint-Sulpitiuskerk naar de Sint-Leonarduskerk in het huidige centrum. De patroonheilige Sint-Leonardus verwijst naar de kluizenaar en/of abt Leonardus van Sint-Léonard-de-Noblat (Frankrijk; † ca. 559). Vele kooplui en ambachtslui vestigden zich binnen de beschermende muren van de nederzetting. Het stratenpatroon van de kern werd gedomineerd door de Kleine Gete en de markt. In deze periode kregen de delen van het plein de naam van de goederen die er werden verhandeld (Korenmarkt, Kaasmarkt, Garenmarkt, Vismarkt). De stad had in 1281 al een *Vleeshuys* of Vleeshalle, maar het te klein geworden gebouw werd in 1316 vervangen door het huidige gebouw. De nieuwe hal werd opgetrokken op de muur van de eerste vestingwal uit de 12de eeuw. Een fragment van die wal is ingebouwd in de achtergevel. De Bogaarden waren aanwezig in de stad vanaf ca. 1290. Zij bouwden hun klooster in het noorden van de stad. Het Bethaniaklooster werd gesticht in 1480, aansluitend aan de eerste stadsomwalling. Het eerste begijnhof bevond zich buiten de stadsomwalling, tussen de Kleine Gete en de Vloedgracht, op de plaats De Grieken. Na de doortocht van de Hollandse troepen in 1578 werd het begijnhof verplaatst naar huidige locatie. Als versterkte stad bezat Zoutleeuw 3 schuttersgilden. Er was een voet- of kruisbooggilde met Sint-Joris als patroon. De handboogschutters kozen Sint-Sebastiaan als patroon. Later kwam de Kolveniersgilde erbij, met Sint-Leonardus als patroon (Kempeneers 2003).

In de 13de eeuw had de stad van de hertogen van Brabant belangrijke vrijheden gekregen. De lakennijverheid had op dat moment voor een enorme economische groei gezorgd. Door deze welvaart werd Zoutleeuw in 1312 één van de hoofdsteden van Brabant. De stad ontving belangrijke privileges van de hertogen van Brabant, maar moest in ruil het grondgebied verdedigen tegen invallen van het nabijgelegen prinsbisdom Luik. Om die reden werd rond 1330-1350 een tweede, ruimere ringmuur gebouwd. De stadsomwalling werd in zuidelijke richting uitgebreid om het Scholierenklooster, gelegen op een natuurlijke hoogte in het gehucht Ophem,

binnen de stadswal te brengen. Dit klooster werd in 1235 opgericht bij de Sint-Sulpitiuskerk. De tweede omwalling - te zien op de kaart van Deventer - was 3.000 meter lang en telde vijf poorten en twintig torens. Ook hier was er een waterdragende gracht. Deze zou op sommige plaatsen wel 25 à 35 m breed zijn geweest. De eerste en tweede omwalling hadden drie torens en de Uithempoort (of Tiensepoort) gemeenschappelijk. Aan de noordoostelijke zijde lijkt een dubbele gracht te hebben gelegen. Opvallend is dat behalve aan de westelijke zijde, waar men een gedeelte van de binnenste omwalling heeft gebruikt, overal poorten enkele honderden meters verder dan de bestaande poorten werden gebouwd. Talrijke resten van deze omwalling zijn nog leesbaar in het stratenpatroon en zowel onder- als bovengronds aanwezig (o.a. het Heksenkot, muurresten aan het Walstraatje, restanten Sint-Truidensepoort, fragment bij de OCMW-campus, De Vesten-Kamiano, ...). Het omwalde areaal werd gevoelig vergroot en bevond zich tot voor kort nog steeds voor een groot deel in ruraal gebied, wat de bewaring van de resten bevorderde. In het stadswaefsel en op het digitaal hoogtemodel kunnen de contouren ervan nog herkend worden.

Vanaf de 15de eeuw was de economische bloeiperiode van Zoutleeuw voorbij. Concurrentie van laken uit Engeland zorgde voor de neergang van het Leeuwse laken. Die neergang werd versterkt door de opkomst van Tienen als handelscentrum toen de Grote Gete in 1525 tot in die stad bevaarbaar werd. Het resultaat is dat Zoutleeuw onder andere de aansluiting verloor met de andere Brabantse hoofdsteden. Ook op demografisch vlak valt een afname op. Tijdens de godsdienstoorlogen en de Tachtigjarige Oorlog werd de stad enkele keren grondig vernield. Toch slaagde de stad erin de schijn van grootheid op te houden en bouwde in 1538 zelfs nog een prestigieus stadhuis, dat thans nog de markt siert.

Op militair-strategisch vlak won Zoutleeuw echter aan belang. Vanaf 1552 werd gestart met de gefaseerde uitbouw van de derde wal, waarbij de tweede stadsomwalling werd geïntegreerd. In de 17de eeuw, onder Spaans bewind, kreeg de stad een uitgesproken militaire functie. Vanaf 1642 werden de deels vervallen vestingen hersteld en aangevuld met monumentale aarden versterkingen in de vorm van halve manen of hoornwerken. Dit was vooral indrukwekkend aan de oostelijke zijde waar de Sint-Truidensepoort werd versterkt met een *barbacane* en diverse voorwerken. Een belangrijk facet in de 17de-eeuwse verdedigingsstrategie werd namelijk gevormd door lager gelegen gebieden die in tijden van oorlog onder water gezet konden worden. Aan de (noord)oostelijke zijde van Zoutleeuw kon inundatie omwille van de topografie niet. De imposante uitbouw van de versterking is nog te volgen via de waterwegen, perceelsgrenzen en reliëfverschillen zichtbaar op het digitaal hoogtemodel. Restanten van de Sint-Truidensepoort en *barbacane* dagzomen, zij het dat ze in zeer slecht staat zijn. Het nabijgelegen Heksenkot werd in deze periode als kruitmagazijn ingericht. De aanpassingen aan noordelijke zijde zijn minder prominent herkenbaar, maar nog steeds te volgen aan de hand van de percelering en microreliëfverschillen. Ten westen van Zoutleeuw is de conservering minder, onder andere ten gevolge van de recente bouw van de OCMW campus. Langs de zuidwestelijke zijde zijn microreliëfverschillen te zien maar het is niet duidelijk of ze tot de tweede dan wel derde omwalling horen.

Een aangepaste stadswal volstond niet als verdediging tegen een artillerieaanval en daarom besliste de Spaanse bewindvoerder tot de oprichting van een extra fortificatie, een imposant aarden bolwerk. Het op een natuurlijke hoogte liggende gehucht Ophem werd gekozen als locatie voor de oprichting van een citadel, geïntegreerd in de bestaande stadsomwalling. In de herfst van 1670 begon men met de bouw die tot 1679 zou duren. Voor de aanleg van dit grote bouwwerk moest een deel van de stad verdwijnen, het klooster van de Dalscholieren werd afgebroken en de Sint-Sulpitiuskerk werd omgevormd tot garnizoenskerk. De versterking bestond uit wallen,

grachten, kroonwerken, ravelijnen, bastions en halfbastions. De citadel vormde een dorp op zich: het omvatte kazernes, een kerk, magazijn, bakkerij, barakken, stallen en een hoge batterij. De totale oppervlakte van de omwalde stad met citadel bedroeg ca. 83 ha.

Na de snelle verovering van de vestingstad door de Fransen vanuit Maastricht in 1678 heeft ook de bekende Franse vestingbouwkundige Vauban zijn licht op de vesting geworpen. Door tijdsgebrek konden zijn ideeën echter niet worden uitgevoerd. Door de vrede van Nijmegen van 1678 kwam Zoutleeuw immers opnieuw in Spaanse handen. Toen de Spaanse Successieoorlog (1701-1714) uitbrak, ging men de door Vauban voorgestelde verbeteringswerken opnieuw bestuderen. De Fransen lieten de vesting opnieuw in staat van verdediging brengen door de grachten uit te diepen en de borstweringen te verhogen. Vesting Zoutleeuw werd in deze periode geïntegreerd in *'La ligne du Brabant'*, een verdedigingslinie met als doel de Zuidelijke Nederlanden veilig te stellen tegen aanvallers uit het noorden en het oosten. Dit feit had tot gevolg dat Franse militaire ingenieurs plannen maakten voor de verdere uitbreiding en verbetering van de vesting. Zo werden bijkomende ravelijnen, bastions, wapenplaatsen en tal van voorwerken gepland. Deze werden evenwel niet uitgevoerd. Aan de Sint-Truidensepoort werd in 1703 wel een grote halve maan toegevoegd. Deze halve maan was zelf beschermd door een voorliggende natte gracht met op het voorterrein twee wapenplaatsen. In 1705 valt Zoutleeuw in de handen van de geallieerde aanvoerder hertog van Marlborough (1650-1722).

Door veranderingen op het politieke toneel verloor de vesting haar militaire betekenis. Na de inlijving van onze gewesten bij Frankrijk, werd het prinsbisdom Luik opgeheven en hiermee viel ook de dreiging binnen deze regio weg. Het garnizoen werd er weggehaald. De vestingwerken raakten in verval. De Ferrariskaart (1771-1777) toont de situatie vlak voor de afbraak. In 1784 begon de ontmanteling van de stadsomwallingen en de citadel. De wallen werden geslecht, de grachten opgevuld en de gronden werden daarna verkaveld en verkocht of verhuurd als grasland.

De tijd onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden bracht opnieuw welvaart. In 1830 viel de uitroeping van de Belgische Onafhankelijkheid voor Zoutleeuw ironisch genoeg samen met het verlies van haar stadstitel. Pas in 1985 kreeg Zoutleeuw die titel terug.

De Leeuwse stadskern kent nog steeds het middeleeuwse stratenpatroon rond de Kleine Gete, wat zich heeft bestendig in de (bouwkundige) bescherming van de gehele stadskern. Het volledige areaal tot en met de derde stadsomwalling heeft toch ook een groot archeologisch potentieel. De relatief goede conservatie van de omwalling en het bouwkundig erfgoed, zowel ondergronds als bovengronds, is in de eerste plaats een gevolg van de beperkte stadsontwikkeling in de 19de-20ste eeuw. De Stationswijk ten zuidoosten van het stadscentrum is een illustratie van de kortstondige stedelijke expansie op het eind van de 19de eeuw, resulterend in een aantal eclectische villa's met omliggende parken. Een drietal villa's hebben bijzondere waarde vanwege hun typerend park in landschappelijke stijl en de restanten van de omwallingen die in elke tuin aanwezig zijn.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een stedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die onze steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat ons echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Atlas des villes de la Belgique au XVIe siècle, Jacob Van Deventer, Nationaal Geografisch Instituut, facsimile uitgegeven in 1884-1924.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

Ankerplaats uit de landschapsatlas: 2001: Ankerplaats 'Valleien van Grote en Kleine Gete tussen Grimde, Budingen en Dormaal'. Landschapsatlas, A20050, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier 4.001/24130/102.1, De Spaanse Citadel te Zoutleeuw (I. Jansen, 2014).

GYSELING M. 1960: *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)* II, 1105.

HAZEN P. 2014: *De verdedigingswerken van De Vesten onderzocht. Een archeologische opgraving aan De Vesten (vzw Kamiano) te Zoutleeuw*, VEC rapport 21, Leuven.

KEMPENEERS P. 2003: *Zoutleeuw: een toponymisch-geschiedkundige studie*, Nomina Geographica Flandrica, Monografieën 19, Leuven : Instituut voor Naamkunde.

OPSTEYN L. 1996: Grote vondsten uit de kleine Gete. Recent archeologisch onderzoek te Zoutleeuw, *De Brabantse Folklore en Geschiedenis* 289, 3-126.

RYSSAERT C., MAES D., EXALTUS R., ORBON J. & SEVENANTS W. 2013: *Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse Citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams-Brabant*, Antwerpen.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.

VANDENBERGHE S. 1980: Archeologische vondsten in Zoutleeuw, *De Brabantse Folklore* 227-228, 406-408.

VANDER GINST V., SMEETS M. & DE PUYDT M. 2013: *Het archeologisch vooronderzoek Aen Den Hoorn te Zoutleeuw*, Archeo-rapport 179, Kessel-Lo.

VERBEECK M. 1993: De Castelbergh-motte te Zoutleeuw (Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 16.1, 34-35.

VERBEECK M. 1993: Archeologie in de regio Zoutleeuw, In: Verbeeck, M. (ed.), *Zoutleeuws verleden aan het woord. Eerste resultaten van het archeologisch en archivalisch onderzoek*, 39-60.

VERBEECK M. 1994: De castrale motte de Castelberg te Zoutleeuw (Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 17, 26-27.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Zoutleeuw> (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Zoutleeuw>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

<http://www.zoutleeuw.be/website/12-www/68-www/142-www.html>
(<http://www.zoutleeuw.be/website/12-www/68-www/142-www.html>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

DE CROMBRUGGHE A., GENICOT L., SANSEN H., VAN AERSCHOT S. & VANHOVE J. 1971: *Hal van Zoutleeuw* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43128>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43128>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

S.N. s.d.: *Gasthuis der grauwezusters* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200156>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200156>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

DENEFF R. 2008: *Park van de Villa Fineau* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/244>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134244>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

DE CROMBRUGGHE A., GENICOT L., SANSEN H., VAN AERSCHOT S. & VANHOVE J. 1971: Stadhuis van Zoutleeuw [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43129> (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43129>) (geraadpleegd op 15 september 2014).

<http://www.heiligen.net/> (<http://www.heiligen.net/>) (geraadpleegd op 15 september 2014)

Bron: AZ-dossier

Auteurs: [Jansen, Isabelle](https://id.erfgoed.net/auteurs/5) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/5>)

Datum: 2014

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: [Agentschap Onroerend Erfgoed \(AOE\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/501) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Zoutleeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13634>)

Waarnemingen

Omvat

Beekstraat (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980530>)

Omvat

De Weermuur fase 1 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983026>)

Omvat

De Weermuur fase 2 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983011>)

Omvat

Freinetschool Tinteltuिन (fase 1)

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/987940>)

Omvat

Grote Markt (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983736>)

Omvat

Ossenwegstraat Rondpunt

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/222058>)

Omvat

Ossenwegstraat Scoutslokalen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980489>)

Omvat

Ravelijn (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/218352>)

Omvat

Ravelijn Bufferbekken (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/987921>)

Omvat

Schipstraat (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983390>)

Je kan deze pagina citeren als:

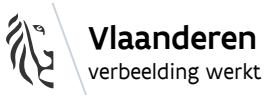
INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Historische stadskern van Zoutleeuw* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140044> (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140044>) (geraadpleegd op 20 april 2023).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?
Meld het ons via het contactformulier (</contact?uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140044>).

Vlaanderen
verbeelding werkt

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie))

[\(/\)](#)

Inventaris

[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

UNESCO WERELDERFGOED BUFFERZONE

Parochiekerk Sint-Leonardus: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone van 04-12-1999 tot heden**ID:** 15051 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15051>

Rechtsgevolgen

➤ Meer informatie over de rechtsgevolgen van UNESCO Werelderfgoed vind je op onze website (<https://www.onroerenderfgoed.be/het-goed-ligt-een-unesco-zone>).

Provincie

Vlaams-Brabant

Gemeente

Zoutleeuw

Deelgemeente

Zoutleeuw

Straat

Beekstraat, Begijnhofstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Kapelstraat, Predikherenstraat, Prof. E. Vlieberghstraat, Ridderstraat, Schipstraat, Vlesstraat

Locatie

Beekstraat, Begijnhofstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Kapelstraat, Predikherenstraat, Prof. E. Vlieberghstraat, Ridderstraat, Schipstraat, Vlesstraat (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

77 619m²

Typologie: [parochiekerken \(https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/338\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/338)

Datering: [14de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/14\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/14), [15de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/15\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/15), [16de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/16\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/16), [derde kwart 19de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1065\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1065), [tweede helft 13de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1028\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1028), [tweede kwart 13de eeuw \(https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1027\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1027)

Stijl: [gotiek \(https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/4\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/4), [romaans \(https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/3\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/3)

[de Vriendt, Cornelis Floris \(https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/7005\)](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/7005) (Ontwerper)

[Demez \(https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/2506\)](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/2506) (Ontwerper)

[Lemaire, Raymond Marie \(https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/3360\)](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/3360) (Ontwerper)

[Sallaken, Johannes \(https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/8508\)](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/8508) (Ontwerper)

[Van Assche, Auguste \(https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4897\)](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4897) (Ontwerper)

Beschrijving

De Sint-Leonarduskerk is [erkend als werelderfgoed \(https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15050\)](https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15050). Rond de kernzone, werd een bufferzone afgebakend.

Het [volledige dossier \(http://whc.unesco.org/en/list/943\)](http://whc.unesco.org/en/list/943) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Waarden

Aanduiding van Is de omvattende aanduiding van

Arduinen pomp van 1762

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43130>

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Arduinen pomp in classicistische stijl.

Boerenburgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43152>

Bogaerdenstraat 2, 2A (Zoutleeuw)

Aan de straat gelegen boerenburgerhuis uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43131>

Grote Markt 1 (Zoutleeuw)

Twee verdiepingen hoog gebouw afgedekt met zadeldak, uit einde 18de eeuw maar vermoedelijk aangepast gedurende de 19de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43132>

Grote Markt 3 (Zoutleeuw)

Burgerhuis met kern uit de 18de eeuw, verbouwd en voorzien van een nieuwe voorgevel tijdens de 19de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43142>

Grote Markt 29 (Zoutleeuw)

Burgerhuis van twee verdiepingen hoog, met classicistische inslag, daterend uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43143>

Begijnhofstraat 1 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen woning van twee verdiepingen, uit het vierde kwart van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43144>

Begijnhofstraat 3 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen rijhuis van twee verdiepingen, uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43145>

Begijnhofstraat 5 (Zoutleeuw)

Woning met twee verdiepingen, baksteenbouw met gebruik van zandsteen, uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43163>

Schipstraat 3 (Zoutleeuw)

Woonhuis uit einde 18de of begin 19de eeuw.

Burgerhuis Spiegelhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43139>)

Grote Markt 23 (Zoutleeuw)

Merkwaardig renaissancegebouw opgetrokken uit bak- en zandsteen, voorheen gedateerd 157(1) door middel van muurankers in geveltop.

Burgerhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43138>)

Grote Markt 21-22 (Zoutleeuw)

Twee woningen met twee verdiepingen in bak- en zandsteenbouw, voorgevel uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Gesloten hoeve

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200023>)

Bogaerdenstraat 4 (Zoutleeuw)

Wit en grijs geschilderde gesloten vierkantshoeve uit het derde kwart van de 18e eeuw, in het begin van de Bogaerdenstraat, genoemd naar het verdwenen klooster.

Parochiekerk Sint-Leonardus

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43127>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Fraai gotisch geheel met gevel met twee torens, de werken werden aangevat rond 1231.

Pastorie Sint-Leonardusparochie

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200201>)

Grote Markt 2 (Zoutleeuw)

Imposante half vrijstaande neoclassicistische pastorie, opgetrokken in 1840.

Stadhuis van Zoutleeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43129>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Eerste gotisch stadhuis uit 1359, ingebouwd tussen het broodhuis en de Sint-Truidenpoort.

Traditioneel woonhuis uit de 17de eeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43158>)

Ridderstraat 16 (Zoutleeuw)

Langshuis met twee verdiepingen in traditionele bak- en zandsteenstijl (17de eeuw). Wigvormig ontlastingssysteem en geprofileerde, doorlopende waterlijst boven de voormalige kruisvensters van de bovenverdieping.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43140>)

Achter de Kapel 3, Grote Markt 25 (Zoutleeuw)

Woonhuis afgedekt met zadeldak, zijpuntgevel voorzien van schouderstukken, muurvlechtingen en drie oculi, uit de 18de eeuw.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43156>)

Ridderstraat 12 (Zoutleeuw)

Enkelhuis uit de 18de eeuw, voorgevel gewijzigd en bepleisterd omtrent einde 19de of begin 20ste eeuw.

Woonhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43133>)

Grote Markt 5-6, 7 (Zoutleeuw)

Woonhuizen uit de 18de eeuw die latere verbouwingen en aanpassingen ondergaan hebben.

Beheerder fiche: Agentschap Onroerend Erfgoed

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? [Meld het ons via het contactformulier \(/contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15051\).](#)

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie))

[\(/\)](#)

Inventaris

[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

BESCHERMD STADS- OF DORPSGEZICHT, INTRINSIEK

Stadskern Zoutleeuw

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek van 22-06-1994 tot heden**ID:** 1749   **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1749>

Besluiten

Burgerhuizen, hoeves, gasthuis van de grauwezusters met ommuring, klooster van de dalscholieren: poortgebouw en stadskern van Zoutleeuw (<https://id.erfgoed.net/besluiten/2708>)

definitieve beschermingsbesluiten: 22-06-1994 ID: 2708

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van beschermingen vind je op onze website (<https://www.onroerenderfgoed.be/de-gevolgen-van-een-bescherming>).

Provincie
Vlaams-Brabant

Gemeente
Zoutleeuw

Deelgemeente
Zoutleeuw

Straat

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vleesstraat

Locatie

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vleesstraat (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

266 189m²

Beschermingsdossiers

4.02/24130/111.1

OB001141

Project beschermingsdatabank 2013-2016

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-2013 tot 30-06-2016)

Kenmerkgroep 1

Typologie: [burgerhuizen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/89) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/89>), [hoeven](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/190) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/190>), [lakenhallen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/260) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/260>), [parochiekerken](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/338) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/338>), [pastorieën](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/340) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/340>), [refugiehuizen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/358) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/358>), [stadhuizen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/402) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/402>), [stadswoningen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/409) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/409>), [villa's \(bouwkundig erfgoed\)](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/468) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/468>), [waterpompen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/499) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/499>)

Kenmerkgroep 2

Typologie: [openbare pleinen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/347) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/347>), [verharde wegen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1218) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1218>)

Beschrijving

De bescherming als stadsgezicht omvat de stadskern van Zoutleeuw. De gevels die zich op de grens van de afbakening bevinden en waarvan de rest van het gebouw buiten de afbakening ligt, maken in dit geval geen deel uit van de bescherming. Op 18 oktober 1973 werd de onmiddellijke omgeving van de Grote Markt reeds als landschap beschermd.

Waarden

De stadskern is beschermd als stadsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de:

historische waarde

in casu *architectuurhistorische waarde*

Aanduiding van Is de bescherming van

Stadskern Zoutleeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302465>)

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vleesstraat (Zoutleeuw)

De historische stadskern van Zoutleeuw, met bewaard middeleeuws stratenpatroon, getypeerd door de ligging aan de Kleine Gete. Door de stadsbrand van 1713 dateren de meeste woningen van na die periode, met enkele bewaarde oudere gebouwen.

Is de omvattende bescherming van

Arduinen pomp van 1762

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43130>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)
Arduinen pomp in classicistische stijl.

Boerenburgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43152>

Bogaerdenstraat 2, 2A (Zoutleeuw)

Aan de straat gelegen boerenburgerhuis uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Boerenhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43164>

Sint-Truidensestraat 6 (Zoutleeuw)

Boerenhuis in bak- en zandsteenbouw, twee verdiepingen met inrijpoort, uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43131>

Grote Markt 1 (Zoutleeuw)

Twee verdiepingen hoog gebouw afgedekt met zadeldak, uit einde 18de eeuw maar vermoedelijk aangepast gedurende de 19de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43132>

Grote Markt 3 (Zoutleeuw)

Burgerhuis met kern uit de 18de eeuw, verbouwd en voorzien van een nieuwe voorgevel tijdens de 19de eeuw.

Burgerhuis

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43136>

Grote Markt 18-19 (Zoutleeuw)

Vroeger slechts één huis in traditionele bak- en zandsteenstijl. Twee verdiepingen afgedekt met een zadeldak; zijmuren voorzien van schouderstukken.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43142>)

Grote Markt 29 (Zoutleeuw)

Burgerhuis van twee verdiepingen hoog, met classicistische inslag, daterend uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43143>)

Begijnhofstraat 1 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen woning van twee verdiepingen, uit het vierde kwart van de 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43144>)

Begijnhofstraat 3 (Zoutleeuw)

Bak- en zandstenen rijhuis van twee verdiepingen, uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43145>)

Begijnhofstraat 5 (Zoutleeuw)

Woning met twee verdiepingen, baksteenbouw met gebruik van zandsteen, uit einde 18de eeuw.

Burgerhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43163>)

Schipstraat 3 (Zoutleeuw)

Woonhuis uit einde 18de of begin 19de eeuw.

Burgerhuis De Rode Leeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43134>)

Grote Markt 12 (Zoutleeuw)

Dwarshuis met trapgevel met drie verdiepingen, in traditionele stijl uit de 17de eeuw of 16de eeuw.

Burgerhuis gedateerd 1599

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43137>)

Grote Markt 20 (Zoutleeuw)

Traditioneel bak- en zandstenen woning met plint in grote breuksteen, volledig aangepast in 1763.

Burgerhuis met poortgebouw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43146>)

Begijnhofstraat 6, 6A (Zoutleeuw)

Enkelhuis in bak- en zandsteenbouw met twee verdiepingen, uit de tweede helft van de 18de eeuw, poortgebouwtje met korfbooginrijpoort.

Burgerhuis Spiegelhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43139>)

Grote Markt 23 (Zoutleeuw)

Merkwaardig renaissancegebouw opgetrokken uit bak- en zandsteen, voorheen gedateerd 157(1) door middel van muurankers in geveltop.

Burgerhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43138>)

Grote Markt 21-22 (Zoutleeuw)

Twee woningen met twee verdiepingen in bak- en zandsteenbouw, voorgevel uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Gasthuis van de grauwezusters

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200156>)

Prins Leopoldplaats 3 (Zoutleeuw)

Neoclassicistisch complex door F. Drossart ontworpen in 1846, een 13 traveeën brede straatvleugel met twee kortere dwarsvleugels die een vierkante binnentuin begrenzen.

Gesloten hoeve

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200023>)

Bogaerdenstraat 4 (Zoutleeuw)

Wit en grijs geschilderde gesloten vierkantshoeve uit het derde kwart van de 18e eeuw, in het begin van de Bogaerdenstraat, genoemd naar het verdwenen klooster.

Hoekhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43148>)

Begijnhofstraat 20 (Zoutleeuw)

Hoekhuis, voorgevel volledig verbouwd in de 20ste eeuw, 18de-eeuwse achtergevel met zonnewijzer bewaard.

Lakenhalle

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43128>)

Grote Markt 11 (Zoutleeuw)

In zijn huidige vorm ruim gotisch langsgebouw met twee verdiepingen, steil zadeldak en zijtrapgevel, uit het tweede kwart van de 14de eeuw.

Parochiekerk Sint-Leonardus

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43127>)

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Fraai gotisch geheel met gevel met twee torens, de werken werden aangevat rond 1231.

Pastorie Sint-Leonardusparochie

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200201>)

Grote Markt 2 (Zoutleeuw)

Imposante half vrijstaande neoclassicistische pastorie, opgetrokken in 1840.

Poortgebouw van de Scholierenhoeve

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200994>)

Tiensestraat 26 (Zoutleeuw)

Bakstenen volume met twee bouwlagen onder mansardedak met kleine dakkapel, blauwe hardstenen korbboogpoort waarboven een breed rondboogvenster.

Refugium der Ridders van Malta

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43155>)

Ridderstraat 1 (Zoutleeuw)

Dubbelhuis met twee verdiepingen, baksteenbouw verlevendigd met arduin en sokkel van kwartsiet-breuksteen, gedagtekend 1786.

Rijhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43157>)

Ridderstraat 14 (Zoutleeuw)

Rijhuis uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Rechthoekige vensters met vlakke, zandstenen omlijstingen gemarkeerd door een uitstekende sluitsteen. Latere wijzigingen.

Rondbooginrijpoort

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43161>)

Ridderstraat 35 (Zoutleeuw)

Rondbooginrijpoort met zandstenen omlijsting en geprofileerde druiplijst uit 17de-18de eeuw.

Stadhuis van Zoutleeuw

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43129>

Grote Markt zonder nummer (Zoutleeuw)

Eerste gotisch stadhuis uit 1359, ingebouwd tussen het broodhuis en de Sint-Truidenpoort.

Stadswoning

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43147>

Begijnhofstraat 8 (Zoutleeuw)

Woning met twee verdiepingen en zijtrapgevels uit de 17de eeuw.

Stadswoningen

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43135>

Grote Markt 15-16, 17 (Zoutleeuw)

Oorspronkelijk één huis, heden onderverdeeld in drie woningen en grondig gewijzigd.

Stal van het Bethaniaklooster

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200159>

Stationsstraat zonder nummer (Zoutleeuw)

Bij het binnenkomen van de stad, aan de linkerkant van de Stationsstraat, bevindt zich het enige overblijfsel van het voormalige Bethaniaklooster in de vorm van een 18-eeuwse stalvleugel.

Steekboogdeur

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43150>)

Begijnhofstraat 24 (Zoutleeuw)

Steekboogdeur uit de tweede helft van de 18de eeuw voorzien van een vlakke omlijsting van zandsteen met weinig uitstekende en door middel van ijzeren ankers bevestigde sluitsteen.

Traditioneel woonhuis uit de 17de eeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43158>)

Ridderstraat 16 (Zoutleeuw)

Langshuis met twee verdiepingen in traditionele bak- en zandsteenstijl (17de eeuw). Wigvormig ontlastingssysteem en geprofileerde, doorlopende waterlijst boven de voormalige kruisvensters van de bovenverdieping.

Villa Arnauts met tuin

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302575>)

Stationsstraat 1 (Zoutleeuw)

In 1876 gebouwde neo-Vlaamserenaissance villa, naar ontwerp van architect Louis Van Arenbergh, aan de steenweg naar Dormaal en de voormalige spoorlijn Tienen - Tongeren. De villa wordt omgeven door een landschappelijk park van 77,5 are, oorspronkelijk 70 are, met een tot vijver omgevormd gedeelte van de buitengracht van de oude stadsvest. Achter in de tuin, tegen de muur aan de Sint-Truidensesteenweg bevindt zich een koetshuis met aanpalende paardenstal.

Villa Fineau en stadstoren met park

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134244>)

Vincent Betsstraat 15 (Zoutleeuw)

Villa, in 1889 gebouwd door notaris Gustave Fineau aan de oostrand van de stad. De bijhorende conciërgewoning is opgetrokken op de muurresten van de 'Kruittoren', de enige stadstoren van de rond 1330 gebouwde stadomwalling waarvan bovengrondse resten bewaard bleven. Omgeven door landschappelijk park met vijvertje, circa 1,5 hectare; sinds 1976 openbaar park.

Villa Van Goidtsnoven met park

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134242>)

Stationsstraat 7 (Zoutleeuw)

Villa met koetshuis, gebouwd in 1879 door notaris Willem Van Goidtsnoven. De sobere architectuur van de villa contrasteert met het speelse karakter van koetshuis, met onder meer een polygonaal torentje met leien spits en een open onderbouw. Omgeven door landschappelijk park van oorspronkelijk 1 hectare 22 are, nadien verkleind tot 94 are, een tot vijver omgevormd gedeelte van de buitengracht van de oude stadsvest; goed bewaard geheel met enkele zeldzame bomen.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43140>)

Achter de Kapel 3, Grote Markt 25 (Zoutleeuw)

Woonhuis afgedekt met zadeldak, zijpuntgevel voorzien van schouderstukken, muurvlchtingen en drie oculi, uit de 18de eeuw.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43151>)

Begijnhofstraat 25 (Zoutleeuw)

Woonhuis met 18de-eeuwse voorgevel met rechthoekige deur met vlakke zandstenen omlijsting.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43156>)

Ridderstraat 12 (Zoutleeuw)

Enkelhuis uit de 18de eeuw, voorgevel gewijzigd en bepleisterd omtrent einde 19de of begin 20ste eeuw.

Woonhuis

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43159>)

Ridderstraat 22-24 (Zoutleeuw)

Voormalig dwarshuis of gedeelte van complex huis(?) uit de 17de-18de eeuw. Latere wijzigingen.

Woonhuis van 1635

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43149>)

Begijnhofstraat 21-22 (Zoutleeuw)

Gedateerd door middel van muurankers, volledig gewijzigde voorgevelordonnantie.

Woonhuis van 1676

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43141>)

Grote Markt 28 (Zoutleeuw)

Gedateerd 1676 boven aan de gevel (opnieuw gebruikte gevelsteen?).

Woonhuizen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43133>)

Grote Markt 5-6, 7 (Zoutleeuw)

Woonhuizen uit de 18de eeuw die latere verbouwingen en aanpassingen ondergaan hebben.

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (/contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1749).

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie))

[\(/\)](#)

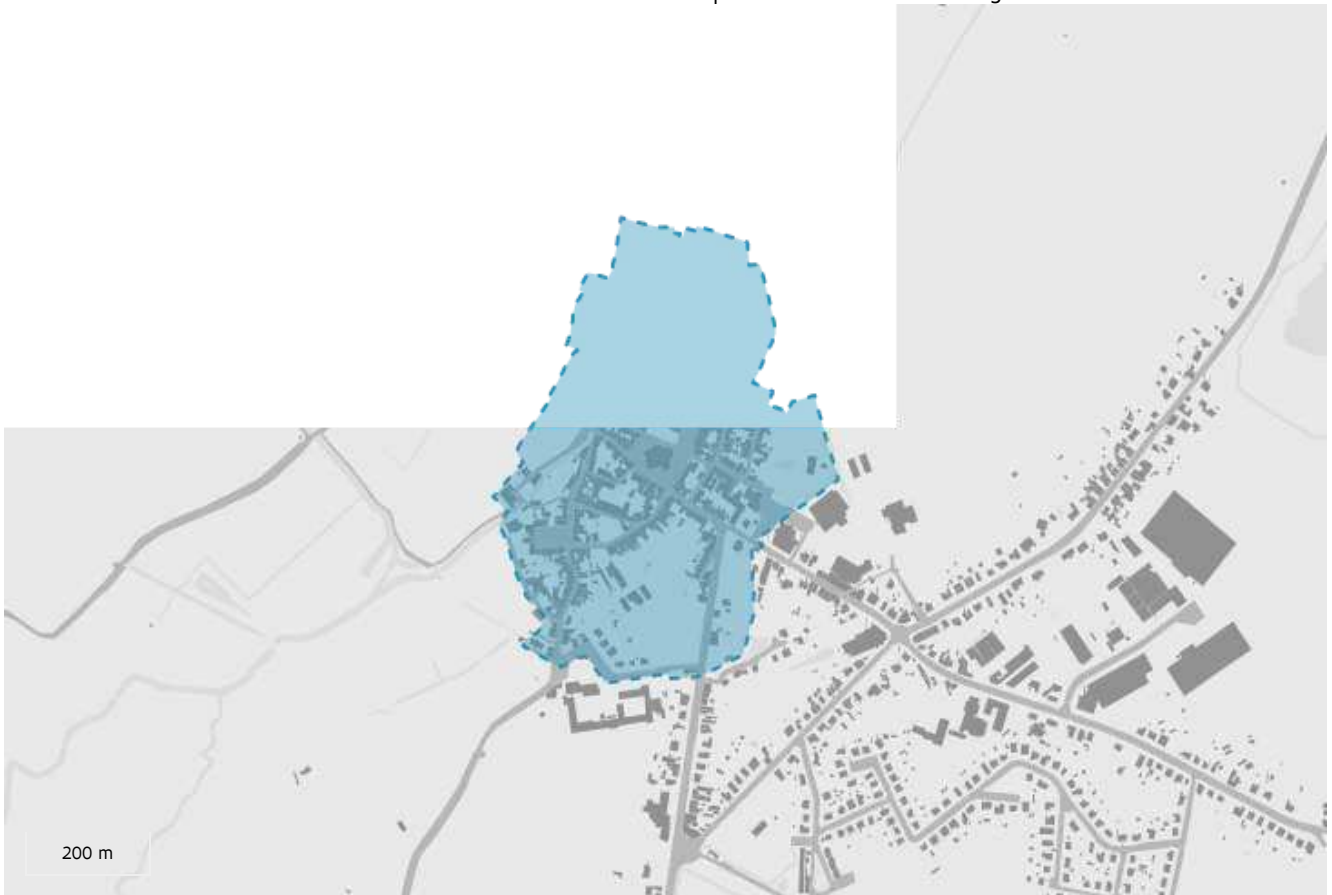
Inventaris

[Contact \(/contact\)](/contact)[Downloads \(/downloads\)](/downloads)[Hergebruik \(/hergebruik\)](/hergebruik)[Over ons \(https://www.onroenderfgoed.be/over-ons\)](https://www.onroenderfgoed.be/over-ons)[MENU](#)

ERFGOEDOBJECT

Stadskern Zoutleeuw

bouwkundig element**ID:** 302465 **URI:** <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302465>

Juridische gevolgen

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stadskern Zoutleeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/120578>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- is aangeduid als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Stadskern Zoutleeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1749>)
Deze bescherming is geldig sinds 22-06-1994
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Arduinen pomp van 1762 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115853>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Boerenburgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115872>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021

- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Boerenhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115878>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115877>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115866>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115865>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115864>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115863>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115858>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115855>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115854>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis De Rode Leeuw (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115856>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis gedateerd 1599 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115859>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis met poortgebouw (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115867>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuis Spiegelhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115861>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021

- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Burgerhuizen (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115860>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Gasthuis van de grauwezusters (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/117820>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Gesloten hoeve (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/117736>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als beschermd cultuurhistorisch landschap Grote Markt en omgeving (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1795>)
Deze bescherming is geldig sinds 18-10-1973
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Hoekhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115869>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Lakenhalle (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115851>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Leonardus (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115850>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Pastorie Sint-Leonardusparochie (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/117849>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Poortgebouw van de Scholierenhoeve (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/117886>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Refugium der Ridders van Malta (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115873>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Rondbooginrijpoort (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115876>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stadhuis van Zoutleeuw (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115852>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stadswoning (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115868>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021

- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stadswoningen (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115857>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stal van het Bethaniaklooster (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/117821>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Traditioneel woonhuis uit de 17de eeuw (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115875>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Villa Arnauts met tuin (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/119643>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Villa Fineau en stadstoren met park (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/120390>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Villa Van Goidtsnoven met park (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/120391>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Woonhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115874>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Woonhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115862>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021
- omvat de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Woonhuis van 1635 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/115870>)
Deze vaststelling is geldig sinds 08-10-2021

Provincie

Vlaams-Brabant

Gemeente

Zoutleeuw

Deelgemeente
Zoutleeuw

Straat

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vlesstraat

Locatie

3 Sluizenweg, Achter de Kapel, Beekstraat, Begijnhofstraat, Bethaniastraat, Bogaerdenstraat, Dr. R. Lowetstraat, Groenplaats, Grote Markt, Hekstraat, Kanonstraat, Kapelstraat, Kloosterstraat, Koepoortstraat, Pottekaasstraat, Predikherenstraat, Prins Leopoldplaats, Prof. E. Vlieberghstraat, Prof. R. Verdeyenstraat, Ridderstraat, Rijkswachtstraat, Schipstraat, Sint-Truidensesteenweg, Sint-Truidensestraat, Stationsstraat, Tiensestraat, Varkensmarkt, Vincent Betsstraat, Vlesstraat (Zoutleeuw)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

268 544m²

Fysieke status

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Links

[Stadskern, Zoutleeuw | Zicht op het centrum van Zoutleeuw me... | Flickr](#)
<https://www.flickr.com/photos/erfgoed/148105158>

Typologie: [openbare pleinen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/347) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/347>),
[steden](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

[Project beschermingsdatabank 2013-2016](#)

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-2013 tot 30-06-2016)

Beschrijving

De historische stadskern van Zoutleeuw met bewaard middeleeuws stratenpatroon, getypeerd door de ligging aan de Kleine Gete. Door de stadsbrand van 1713 dateren de meeste woningen van na die periode, met enkele bewaarde oudere gebouwen.

Historiek

Zoutleeuw, het kleine stadje tussen Tienen en Sint-Truiden op de oostgrens van Brabant, is vooral bekend om de fraaie gotische Sint-Leonarduskerk (13de-16de eeuw) met haar rijke kunstschaten en het vroeg 16de-eeuwse stadhuis van Rombout Keldermans, beide op de Grote Markt. De

omvang van dit plein, de vroegere "Corenmerckt" en de rijke bebouwing getuigen van een vroegere welstand. Het belang van Zoutleeuw tijdens de middeleeuwen situeerde zich zowel op het politieke, commerciële als militaire vlak. Samen met Brussel en Leuven behoorde Zoutleeuw tot de zeven vrije steden van het hertogdom Brabant, met vertegenwoordiging in de staten van Brabant. Door haar ligging aan de Kleine Gete, die sinds de 12de eeuw bevaarbaar was, en aan de oude handelsweg Keulen - Bavai ontwikkelde de stad zich tot een belangrijk handels- en transitcentrum. Tenslotte was Zoutleeuw, met haar stevige omwalling van strategisch belang als vooruitgeschoven verdedigingspost op de oostgrens van het hertogdom Brabant. Naar verluidt gaat haar oorsprong terug tot een pre-Romeinse vestiging op de "Casteelberghe", ten noordoosten van de stad, waarvan enkel een litteken in het landschap is bewaard.

In de loop van de 11de eeuw kwam Zoutleeuw in het bezit van de graven van Leuven, die circa 1106 een eerste omwalling lieten optrekken. Daarvan zijn de toren van de Sint-Truidenpoort naast het stadhuis en de achtergevel van de halle vrijwel de enige restanten. Vanaf 1330 werd gebouwd aan een grotere omwalling, met aanpassingswerken in 1507 en 1552. Een muurfragment is bewaard in de omheiningmuur van het oud gasthuis (1846) aan de Gete. In de periode 1671-1679 werden op last van de centrale regering indrukwekkende fortificaties uitgevoerd volgens de principes van het gebastioneerd vestigingsstelsel. Ten zuiden van de stad verrees een vierkante citadel waarvoor het gehucht Ophem volledig werd onteigend. De resten van deze zogenaamde bolwerken ten zuidwesten van de stad zijn beschermd als dorpsgezicht.

Vanaf de 13de eeuw ontstond een bloeiende handel in producten zoals zout, haring, rogge, hout en steenkool. De belangrijkste lokale nijverheid was de lakenweverij. De eerste lakenhalle dateert van circa 1316. Binnen haar omwalling telde Zoutleeuw verschillende kloosters die de maatregelen van Jozef II (1783-1787) en de Franse regering (1797) niet zouden overleven: de priorij van Scholierendal (1236), het Bogaardenklooster (circa 1290), Mariëndal of Bethanië (1484), het Elisabethklooster der Grauwzusters (16de eeuw) en het Begijnhof (vóór 1260). Slechts enkele instellingen lieten materiële sporen na waaronder het Bethaniaklooster, de hoeve van Scholierendal (17de eeuw) en het voormalig refugiehuis van de Sint-Jansridders (1786).

De eerste tekenen van economisch verval lieten zich reeds vanaf het einde van de 14de eeuw gevoelen. De zware financiële belasting die een bijna permanente legering van garnizoenen met zich bracht, de economische recessie tijdens de 15de eeuw, de daaropvolgende godsdienstoorlogen en de Europese conflicten onder Lodewijk XIV veroorzaakten een aanzienlijke verarming van de stad, die bovendien in 1676, 1693 en 1713 zwaar door brand werd geteisterd. Door de verzanding van de Gete in de 16de eeuw en de aanleg circa 1750 van de nieuwe steenweg Tienen – Sint-Truiden, die Zoutleeuw niet aandeed, werd de stad bovendien commercieel volledig geïsoleerd. Van een bloeiend en welvarend handelscentrum evolueerde Zoutleeuw tot een klein regionaal centrum met landbouw als hoofdactiviteit. Zoutleeuw bleef echter de rang van stad behouden.

Beschrijving

Zoutleeuw is grotendeels uitgebouwd op de rechteroever van de Kleine Gete, waarvan de loop bepalend was voor de enigszins langgerekte structuur. Uit een vergelijking van het stadsplan van Deventer (circa 1560) en de Ferrariskaart (1771-79) met de huidige toestand blijkt dat de middeleeuwse structuur met smal en bochtig tracé en verspringende bouwlijn, omzeggens niet is gewijzigd. Schematisch kan het stratenpatroon herleid worden tot twee parallelle straten links en rechts van de Gete, en een derde meer oostelijk gelegen straat met een verbreding ter hoogte van de Grote Markt, waar zich de Sint-Leonarduskerk en het stadhuis bevinden. Deze drie hoofdaders worden onderling verbonden door korte dwarsstraten die, vertrekkende van de Grote Markt, rechtstreeks naar de Gete leiden.

Vanzelfsprekend wordt het stadsbeeld landschappelijk getypeerd door de loop van de Kleine Gete met haar kalkzandsteen en kwartsiet versterkte oevers en gietijzeren afsluiting. Enkel de Schipplaats (nu Prins Leopoldplein) en de Schipstraat verwijzen naar de vroegere havenfunctie. De oude watermolen op de Gete, de Viermolen is volledig ontmanteld. De langgerekte Grote Markt is het enige plein binnen de stad. De Groenplaats, aan de noordzijde van de Sint-Leonarduskerk, is in feite het vroegere kerkhof dat in 1865 werd verwijderd, terwijl de pleinvormige verbreding in de Begijnhofstraat verwijst naar het op enkele sterk verbouwde huizen na, verdwenen begijnhof.

Tot op heden bleef de stad vrijwel gespaard van schaal vergrotende ingrepen. De bebouwing bestaat overwegend uit meestal twee bouwlagen tellende rijwoningen met daarnaast een viertal hoeves. De best bewaarde historische woningen dateren van na de grote brand van 1713. Oudere, uit de 16de- of 17de eeuw daterende woningen bleven meestal slechts in sterk verbouwde vorm bewaard. Terwijl de structuur van de eigenlijke binnenstad vrijwel onaangetast bleef, werd de zuid en zuidoostelijke stadsrand ingrijpend gewijzigd met de aanleg van de citadel in 1671-1679.

Sinds de aanleg van de steenweg naar Dormaal (nu Stationsstraat) in 1844 en de spoorverbinding Tienen-Tongeren in 1878, inmiddels gedesaffecteerd, ontwikkelde er zich een nieuwe wijk. Deze "Stationswijk" wordt getypeerd door een vijftal circa 1870 gebouwde villa's van plaatselijke notabelen, zoals de villa van de vrederechter Corswarem, van notaris Van Goidtshoven en van vrederechter Pierco.

Wat Zoutleeuw vooral typeert is het hybride karakter - een stad met de proporties en op sommige plaatsen zelfs het uitzicht van een dorp - met enerzijds een sterke bebouwingsconcentratie met smalle percellering in het centrum en anderzijds een grotere openheid met verspreide bebouwing, zelfs enkele hoeves, naar de periferie toe. Dit landelijk karakter komt nog sterk tot uiting in de site van het voormalige Bethaniaklooster: een met meidoornhagen omzoomde weide met verspreide relictten van een hoogstamboomgaard en een bouwvallige 19de-eeuwse schuur gebouwd met de restanten van het Bethaniaklooster.

- Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, Beschermingsdossier DB000049, Stadskern met 16 monumenten (PAESMANS G., 1994).
- GALIEZ A., LANG K.N., MAES M. & OUDATZI K. 1994: *Bethania Barn and Field in Zoutleeuw, Past and Future*, onuitgegeven Integrated Project Work 3, KU Leuven, Centre for the Conservation of Historic Towns and buildings.

Auteurs: [Piens, Joachim \(https://id.erfgoed.net/auteurs/278\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/278)

Datum: 2013

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: [Agentschap Onroerend Erfgoed \(AOE\) \(https://id.erfgoed.net/auteurs/501\)](https://id.erfgoed.net/auteurs/501)

Relaties

Omvat

Arduinen pomp van 1762 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43130>)

Omvat

Boerenburgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43152>)

Omvat

Boerenhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43164>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43131>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43132>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43136>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43142>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43143>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43144>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43145>)

Omvat

Burgerhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43163>)

Omvat

Burgerhuis De Rode Leeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43134>)

Omvat

Burgerhuis gedateerd 1599 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43137>)

Omvat

Burgerhuis met poortgebouw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43146>)

Omvat

Burgerhuis Spiegelhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43139>)

Omvat

Burgerhuizen (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43138>)

Omvat

Gasthuis van de grauwezusters (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200156>)

Omvat

Gesloten hoeve (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200023>)

Omvat

Hoekhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43148>)

Omvat

Lakenhalle (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43128>)

Omvat

Parochiekerk Sint-Leonardus (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43127>)

Omvat

Pastorie Sint-Leonardusparochie
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200201>)

Omvat

Poortgebouw van de Scholierenhoeve
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200994>)

Omvat

Refugium der Ridders van Malta
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43155>)

Omvat

Rijhuis (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43157>)

Omvat

Rondbooginrijpoort (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43161>)

Omvat

Stadhuis van Zoutleeuw (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43129>)

Omvat

Stadswoning (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43147>)

Omvat

Stadswoningen (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43135>)

Omvat

Stal van het Bethaniaklooster

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/200159>)

Omvat

Steekboogdeur (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43150>)

Omvat

Traditioneel woonhuis uit de 17de eeuw

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43158>)

Omvat

Villa Arnauts met tuin (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302575>)

Omvat

Villa Fineau en stadstoren met park
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134244>)

Omvat

Villa Van Goigtsnoven met park
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/134242>)

Omvat

Woonhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43140>)

Omvat

Woonhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43151>)

Omvat

Woonhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43156>)

Omvat

Woonhuis (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43159>)

Omvat

Woonhuis van 1635 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43149>)

Omvat

Woonhuis van 1676 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43141>)

Omvat

Woonhuizen (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43133>)

Is deel van

Zoutleeuw (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13634>)

Waarnemingen

Omvat

Grote Markt (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/983736>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Stadskern Zoutleeuw* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302465>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302465>) (geraadpleegd op 20 april 2023).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?
Meld het ons via het contactformulier (/contact?uri=<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302465>).

Vlaanderen
verbeelding werkt

Onroerenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/over-ons>)

PRIVACYVERKLARING

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/PRIVACYVERKLARING](https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring))

JURIDISCHE INFORMATIE

([HTTPS://WWW.ONROERENDERFGOED.BE/JURIDISCHE-INFORMATIE](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie))